

Kaj imajo naši kmetje noviga začeti, in kaj stariga obdržati?

(Dalje.)

Priporočevali smo vam, ljubi prijatli! de vam je potreba časopise (cajtinge) in pa bukve brati, sicer ne boste mogli naprej. Kakor riba na suhim se boste sami sebi zdéli, če ne boste znali brati in pisati. Okoli vas bo šumelo in vse se bo gibalo, vi pa boste prašali: kaj je neki to? če ne boste znali brati in pisati in s časom naprej iti.

Novi časi pa so rodili veliko veliko novih beséd, od katerih vam vaša babica, pa tudi vaš dešček nič povedati ne moreta. Za nove reči se morete tedej novih beséd naučiti, in nikar ne zabavljajte, če kakošne besede ne razumete, ko pervikrat v kak časopis pogledate. Stari pregovor ne velja tukaj, kateri pravi: „Kar se Anžek ne nauči, Anže ne zna.“ Tudi Anže se zna še kaj naučiti, če ni len, — in verjemite mi, de se mu bo trud tudi poplačal, če se bo še kaj naučil. Z učenjem in omikanjem samí sebe boste pokazali, de ste slobode (frajosti) vredni, ktero boste dobili, in kmečki stan bo po ti poti zmirej več čast zadobival, ktera le tistim gré, ki so umne glave. Naj zgíne tudi vés razloček med stanovi iz svetá, en razloček bo zmirej in vedno ostal, in ta razloček je: de tisti, ki bo kaj več znal, kakor kak drug, bo tudi zmirej več veljal. Dobro je sicer veliko gruntov imeti, ali hleve polne živine, ali mošnjo s tolarji napolnjeno — tode prave veljavnosti tak človek nikdar ne bo užival med svojimi sosedi, ako v glavi nič nima. Nekteri ljudje se mu sicer na videz prilizujejo, posebno taki, ki od njega kaj pričakujejo — za herbtam mu pa ôsle kažejo, in pravijo: ko bi petič ne imel, bi ne bil za nobeno rabo.

Če se boste tedej po časopisih in bukvah od dné do dné bolj brihtali v mnogih vednostih, boste na marsiktero novo besedo zadéli, ktere še nikdar slišali niste, zato kér tudi tiste reči še ne poznate, ktero ena ali druga reč pomeni. Presvitli Cesar so nam — kakor veste — novo vlado (regirengo) dali, ktero ustavo imenujemo po izgledu drugih narodov, ki jo konstitucion imenujejo. Cesar so nam národno ali narodsko stražo dovolili, ktero zato takó imenujemo, kér jo drugi narodi Nationalgarde imenujejo. Železnica (Eisenbahn), hlapón (Locomotiv), kolodvor (Bahnhof), telegraf i. t. d. so vse nove beséde za nove reči. Potreba nam je tedej novih besed kovati, če jih že pri svojih bratih Slovanih ne najdemo — in teh besed se moramo potem tudi naučiti. Če boste, ljubi moji, z nami vred pridno brali in premišljevali, kako bi se ta ali una reč zamôgla boljši imenovati, boste morebiti marsikako besédo znajdlji, ktera bo bolj pripravna od naše — in če nam jo boste oznanili, Vam bomo práv hvaležni za-njo. Takó si bomo eden družimu pomagali, kér štiri očesa več vidijo kot dve, in štiri roke več premorejo, kot dve.

(Konec sledí.)

Velki zbor

krajnske kmetijske družbe v Ljubljani.

Od podružnic.

(Dalje.)

Pomén in namen podružnic smo vam v poslednjim listu razložili, de vsak lahko veliko imenitnost podružnic razume. Danes vam bomo povedali, de je velki zbor tudi postave sklenil, po katerih naj se podružnice ravnaajo. Le ob kratkim vam jih bomo zdej na znanje dali, zato kér bojo te postave takrat natanjko krajnskimi kmetam oznanjene, kadar se bojo po deželi podružnice vpeljale.

Postave podružnic.

§. 1. Središe kmetijske družbe je v Ljubljani; podružnice so pa po več krajih na deželi.

§. 2. Podružnice imajo vsake kvatre svoj zbor; če je pa treba, tudi večkrat. Pred velikim zborom kmetijske družbe v Ljubljani ima vsaka podružnica zbor napraviti, de se udje pomenijo, kaj ima njih poslanec v Ljubljani pri velikim zboru govoriti.

§. 3. Vsaka podružnica si izvoli predsednika ali vodja, in po 4 odbornike, ki se izberó izmed nar bolj zvedenih in poštenih udov tiste podružnice, in se oznanijo središu v Ljubljani.

§. 4. Sedež podružnice naj bo tam, kjer predsednik prebiva; zbori podružnice pa znajo tudi kje drugej biti, kakor je udam podružnice bolj pripravno.

§. 5. V zborih nej vsak odkritoserčno govori, ali kader svoje skušnje oznani ali kader kak svét da, kako se ima ena ali druga reč središu v Ljubljani ali vladarstvu oznaniti. Kar se v zborih podružnice govori, naj se zapiše v zapisnik (protokol) v domačem jeziku; če bi pa nobeniga ne bilo, ki bi znal v slovenskim jeziku *) pisati, je pa na prosto voljo dano, tudi v nemškem jeziku zapisati.

§. 6. V zboru, ki ga podružnica pred velikim zborom v Ljubljani napravi, izvolijo udje tistiga možá, ki ga poslanca v Ljubljano pošlejo in ki pri velikim zboru v iménu podružnice govori.

§. 7. Zbori podružnic naj se dajo vsakkrat v Ljubljano na znanje, kér zna biti, de družtviní predsednik njeni zbor obíše.

(Dalje sledí.)

Cena krajnskih pridelkov v Terstu poslednji teden.

En star pšenice velja 5 gold. in pol, do 6 gold.; turšice 3 gold. in pol do 4 gold.; reži 3 gold. in 15 kraje. do 3 gold. in pol; ječmena 2 gold. in 15 kraje. do 2 gold. in 45 kraje.; ovsá 2 gold. in 25 kraje. do 3 gold.; fižola 5 gold. do 5 gold. in pol; razniga lanéniga sémena 3 gold. do 9 gold. in 20 kraje.; bôba 2 gold. in 50 kraje. do 3 gold. in 10 kraje. leče 3 gold. in 3 kraje. do 3 gold. in 15 kraje.; moke nar lepši (cvéta, Auszug,) velja cent 10 gold. in 15 kraje.; srednje lepe (tudi cvéta) 9 gold. in 15 kraje.; slabji (Mundmehl) 8 gold. in 15 kraje.; lepe prednje moke (Semmelmehl) 7 gold. in 20 kraje. slabji pa 6 gold. in 20 kraje.; cent suhih češpelj 3 gold. in pol; cent špêha (frišniga) in v bôhih 20 do 22 gold.; 100 dilj (žaganc) po 13 čevljev dolzih, odbranih in od 9 do 13 linij debelih 40 do 45 gold.; po katerih kupci vse-skozi poprašujejo.

Kakó dolgo še ne bomo lažnivosti svojiga pravopisa slovó dali?

(Dalje.)

Dalje, ko bi bilo za bravece tako zlo potrebno, jim pri pisanji ishajanje ali sklanjanje besedí na znanje dajati, bi se moglo to ne le pri nekterih, ampak pri vsih besedah zgoditi, ktere drugačno izhajanje ali pa drugačno sklanjanje ali pregibovanje imajo. Tega pa pri sedanjim pravopisu v veliko besedah ne storimo. Takó, postavim, kar izhajanje zadene, ga po zapopadku predej vpeljanih izgledov le v nekterih besedah naznanimo, v večim delu ne. Ravno tako pišemo: *mlajši, grajski, gospôski, méci, têrši, slajši, krajši, dražji, véci, bistvo* i. t. d. desiravno bi mogli po namenu: *mladši, gradski, gosposki, mehksi, térdši, sladksi, kratksi, dragši, velksi, bitstvo* pisati, de bi njih izhajo od mlad, grad, gospod i. t. d. naznanili. Ravno tako delamo tudi pri sklanjanju, ktero

*) Nadjamo se, de se nikjer taci mož ne bo manjkalo, ki bojo znali v domačem jeziku zapisati, kar jim bojo kmetje v domačem jeziku povedali. Vredništvo.